

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 7 września 2023 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 – Uznawanie i wykonywanie w jednym państwie członkowskim orzeczeń wydanych w innym państwie członkowskim – Artykuł 34 – Podstawy odmowy – Naruszenie porządku publicznego Unii Europejskiej i krajowego porządku publicznego – Pojęcie „porządku publicznego” – Wzajemne zaufanie – „Quasi-anti-suit injunction” – Orzeczenia uniemożliwiające korzystanie z prawa do ochrony sądowej lub dalsze prowadzenie postępowań wszczętych przed sądami innego państwa członkowskiego

W sprawie C-590/21

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Areios Pagos (sąd kasacyjny, Grecja) postanowieniem z dnia 25 czerwca 2021 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 23 września 2021 r., w postępowaniu:

Charles Taylor Adjusting Ltd,

FD

przeciwko

Starlight Shipping Co.,

Overseas Marine Enterprises Inc.,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Jürimäe, prezes izby, M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen (sprawozdawca) i M. Gavalec, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Richard de la Tour,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

* Język postępowania: grecki.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Charles Taylor Adjusting Ltd i FD – S. Cogley, advocate, A. Nasikas, G. Orfanidis i K. Sotiriadis, dikigoroi,
- w imieniu Overseas Marine Enterprises Inc., Starlight Shipping Co. – K. Georgopoulos, dikigoros,
- w imieniu rządu greckiego – Z. Chatzipavlou, K. Georgiadis i L. Kotroni, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu hiszpańskiego – M.J. Ruiz Sánchez, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej – T. Adamopoulos i S. Noë, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 23 marca 2023 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 34 pkt 1 i art. 45 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1).
- 2 Wniosek ten złożono w ramach sporu między Charles Taylor Adjusting Ltd (zwaną dalej „spółką Charles Taylor”) oraz FD, przedstawicielami ubezpieczycieli statku morskiego o nazwie „Alexandros T.”, z jednej strony, a Starlight Shipping Co. (zwaną dalej „spółką Starlight”), właścicielem tego statku, oraz Overseas Marine Enterprises Inc. (zwaną dalej „spółką OME”), eksploatującą wspomniany statek, z drugiej strony, w przedmiocie uznania i wykonania w Grecji wyroku i dwóch postanowień wydanych przez High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Commercial Court) [sąd wyższej instancji (Anglia i Walia), wydział Queen’s Bench (izba gospodarcza), Zjednoczone Królestwo] (zwanych dalej „wyrokiem i postanowieniami High Court”).

Ramy prawne

Rozporządzenie nr 44/2001

- 3 Artykuł 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001, który ma zastosowanie *ratione temporis* do sporu w postępowaniu głównym, stanowił:
„Orzeczenia nie uznaje się, jeżeli:
1) uznanie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie”.

4 Zgodnie z art. 45 ust. 1 tego rozporządzenia:

„Sąd rozpoznający środek zaskarżenia zgodnie z art. 43 albo art. 44 może odmówić stwierdzenia wykonalności albo je uchylić tylko z powodu jednej z przyczyn wymienionych w art. 34 i 35. Sąd wydaje orzeczenie niezwłocznie”.

Umowa o wystąpieniu

5 Umowa o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz.U. 2020, L 29, s. 7; zwana dalej „umową o wystąpieniu”) została przyjęta w dniu 17 października 2019 r. i weszła w życie w dniu 1 lutego 2020 r.

6 Artykuł 67 tej umowy, zatytułowany „Jurysdykcja, uznawanie i wykonywanie orzeczeń sądowych oraz współpraca w tym zakresie między organami centralnymi”, stanowi w ust. 2 lit. a):

„W Zjednoczonym Królestwie, jak również w państwach członkowskich w sytuacjach obejmujących Zjednoczone Królestwo, w odniesieniu do uznawania i wykonywania wyroków, orzeczeń, dokumentów urzędowych, ugód sądowych i umów zastosowanie mają następujące akty i przepisy:

a) rozporządzenie [Parlamentu Europejskiego i Rady] (UE) nr 1215/2012 [z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2012, L 351, s. 1)] ma zastosowanie do uznawania i wykonywania wyroków wydanych w postępowaniach sądowych wszczętych przed zakończeniem okresu przejściowego [...]”.

7 Artykuł 126 wspomnianej umowy przewiduje okres przejściowy rozpoczynający się w dniu jej wejścia w życie i kończący się w dniu 31 grudnia 2020 r., w trakcie którego zgodnie z art. 127 ust. 1 akapit pierwszy owej umowy prawo Unii ma zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa i na jego terytorium, o ile umowa o wystąpieniu nie stanowi inaczej.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

8 W dniu 3 maja 2006 r. statek „Alexandros T.” zatonął wraz z ładunkiem u wybrzeży zatoki Port Elizabeth (Republika Południowej Afryki). Spółki Starlight i OME, odpowiednio – właściciel i armator tego statku, zażądały od ubezpieczycieli statku zapłaty odszkodowania z tytułu odpowiedzialności umownej tych ubezpieczycieli za szkodę objętą ubezpieczeniem.

9 Ze względu na odmowę zapłaty wspomnianego odszkodowania przez owych ubezpieczycieli spółka Starlight wniosła w tym samym roku przeciwko nim powództwo do sądu w Zjednoczonym Królestwie, a w odniesieniu do jednego z tych ubezpieczycieli złożyła wniosek o wszczęcie postępowania arbitrażowego. Podczas gdy sprawy mające za przedmiot to powództwo i ten arbitraż były w toku, spółki Starlight i OME zawarły z ubezpieczycielami statku ugody (zwane dalej „ugodami”), na mocy których zakończono postępowania między stronami. W związku z tym owi ubezpieczyciele wypłacili z tytułu szkody objętej ubezpieczeniem, w uzgodnionym terminie, odszkodowanie przewidziane w polisach ubezpieczeniowych jako pełną zapłatę za wszystkie roszczenia związane z utratą rzeczoności statku.

- 10 Sąd w Zjednoczonym Królestwie, do którego wniesiono wspomniane powództwo, zatwierdził te ugody w dniach 14 grudnia 2007 r. i 7 stycznia 2008 r. Zarządził on zawieszenie wszelkich dalszych postępowań w tej sprawie wynikających z tego samego powództwa.
- 11 Po zawarciu wspomnianych ugód spółki Starlight i OME wraz z innymi właścicielami statku „Alexandros T.” i osobami fizycznymi prawnie ich reprezentującymi wnieśli do Polymeles Protodikeio Peiraios (sądu okręgowego w Pireusie, Grecja) szereg kolejnych powództw, w tym powództwa z dnia 21 kwietnia 2011 r. i 13 stycznia 2012 r., między innymi przeciwko spółce Charles Taylor, kancelarii doradztwa prawnego i technicznego, która zapewniła ubezpieczycielom tego statku obronę w sprawie roszczeń spółki Starlight przed sądem wskazanym w poprzednim punkcie, oraz przeciwko FD, osobie zarządzającej tą kancelarią.
- 12 W tych nowych powództwach spółki Starlight i OME domagały się naprawienia zarówno szkody majątkowej, jak i szkody niemajątkowej, jakie miały ponieść z powodu nieprawdziwych i zniesławiających dotyczących ich twierdzeń pochodzących od ubezpieczycieli wspomnianego statku oraz ich przedstawicieli. Spółki Starlight i OME podnosiły, że gdy pierwotne postępowanie w sprawie zapłaty odszkodowania należnego od tych ubezpieczycieli było nadal w toku, a ci ostatni wciąż odmawiali im wypłaty tego odszkodowania, pracownicy oraz przedstawiciele owych ubezpieczycieli rozpowszechnili, wobec Ethniki Trapeza tis Ellados (narodowego banku Grecji), wierzyciela hipotecznego jednego z właścicieli rzeczzonego statku, a także na rynku ubezpieczeń między innymi fałszywą pogłoskę, że zatonięcie statku „Alexandros T.” było spowodowane jego poważnymi wadami, o których jego właściciele wiedzieli.
- 13 Gdy sprawy mające za przedmiot te nowe powództwa były w toku, ubezpieczyciele statku i ich przedstawiciele, w tym w szczególności spółka Charles Taylor i FD, pozwani w owych sprawach, wnieśli do sądów angielskich przeciwko spółkom Starlight i OME powództwa o stwierdzenie, że owe nowe powództwa wniesione w Grecji wytoczono z naruszeniem ugód, oraz o uwzględnienie ich „roszczeń odszkodowawczych”.
- 14 Gdy wyczerpano wszystkie środki odwoławcze, owe wytoczone przeciwko spółkom Starlight i OME w Zjednoczonym Królestwie powództwa doprowadziły w dniu 26 września 2014 r. do wydania wyroku i postanowień High Court. Zgodnie z tym wyrokiem i tymi postanowieniami, opartymi na treści ugód oraz na klauzuli prorogacyjnej wskazującej ów sąd, powodowie w postępowaniu głównym otrzymali odszkodowanie związane z postępowaniem wszczętym w Grecji oraz zapłatę kosztów poniesionych w Anglii.
- 15 Monomeles Protodikeio Peiraios, Naftiko Tmima (sąd okręgowy w Pireusie orzekający w składzie jednoosobowym, wydział morski, Grecja) uwzględnił wniosek spółki Charles Taylor i FD z dnia 7 stycznia 2015 r. o uznanie i stwierdzenie częściowej wykonalności wyroku i postanowień High Court w Grecji, zgodnie z rozporządzeniem nr 44/2001.
- 16 W dniu 11 września 2015 r. spółki Starlight i OME wniósł apelację od wyroku Monomeles Protodikeio Peiraios, Naftiko Tmima (sądu okręgowego w Pireusie orzekającego w składzie jednoosobowym, wydział morski) do Monomeles Efeteio Peiraios, Naftiko Tmima (sądu apelacyjnego w Pireusie orzekającego w składzie jednoosobowym, wydział morski, Grecja).
- 17 Wyrokiem z dnia 1 lipca 2019 r. ów sąd uwzględnił ich apelację na tej podstawie, że orzeczenia, o których uznanie i wykonanie wniesiono, zawierają „quasi-anti-suit injunctions”, które mogą uniemożliwiać zainteresowanym osobom wszczęcie postępowania przed sądem w Grecji, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 1 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka

i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., oraz art. 8 ust. 1 i art. 20 Syntagma (konstytucji greckiej), które to przepisy stanowią „istotę” pojęcia „porządku publicznego” w Grecji.

- 18 Spółka Charles Taylor i FD wnieśli skargę kasacyjną od tego wyroku do Areios Pagos (sądu kasacyjnego, Grecja), który jest sądem odsyłającym. Uważają oni, że wyrok i postanowienia High Court nie są ewidentnie sprzeczne ani z porządkiem publicznym krajowym, ani z porządkiem publicznym Unii Europejskiej, i nie naruszają podstawowych zasad w tym zakresie. Podnoszą oni, że fakt przyznania im odszkodowania w sposób tymczasowy w związku z nowymi powództwami wytoczonymi w Grecji przed wniesieniem powództw do sądów angielskich nie uniemożliwia zainteresowanemu dalszemu występowaniu do sądów w Grecji ani tym sądom zapewnienia im ochrony sądowej. W konsekwencji niesłusznie uznano, że wyrok i postanowienia High Court stanowią anti-suit injunctions.
- 19 W tych okolicznościach Areios Pagos (sąd kasacyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy wyrażenie »oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym Unii«, a w konsekwencji z krajowym porządkiem publicznym, które stanowi podstawę odmowy uznania i stwierdzenia wykonalności zgodnie z art. 34 pkt 1 i art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, należy rozumieć w ten sposób, że oprócz wyraźnych anti-suit injunctions, które zakazują wszczynania lub dalszego prowadzenia postępowań przed sądem innego państwa członkowskiego, dotyczy ono również orzeczeń lub postanowień wydanych przez sądy państw członkowskich, które uniemożliwiają lub utrudniają wnoszącemu skargę kasacyjną uzyskanie ochrony sądowej ze strony sądu innego państwa członkowskiego lub dalsze prowadzenie toczących się już przed tym sądem postępowań, oraz czy stanowi to zatem ingerencję w jurysdykcję sądu innego państwa członkowskiego do rozpoznania danego sporu, który już do niego wniesiono i który już jest przed nim zawisły, zgodną z porządkiem publicznym Unii? W szczególności czy uznanie lub stwierdzenie wykonalności orzeczenia lub postanowienia sądu państwa członkowskiego, które przyznaje z góry tymczasowe odszkodowanie pieniężne wnioskodawcom ubiegającym się o uznanie i stwierdzenie wykonalności z tytułu kosztów i wydatków poniesionych w związku z wniesieniem powództwa lub dalszym prowadzeniem postępowania przed sądem innego państwa członkowskiego, jest sprzeczne z porządkiem publicznym Unii w rozumieniu art. 34 pkt 1 i art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 ze względu na to, że:

- a) po rozpoznaniu tego powództwa sprawa podlega ugodzie należycie zawartej i potwierdzonej przez sąd państwa członkowskiego, który wydaje orzeczenie lub postanowienie; oraz
- b) sąd innego państwa członkowskiego, do którego druga strona postępowania wytoczyła nowe powództwo, nie ma jurysdykcji na podstawie klauzuli przyznającej jurysdykcję wyłączną?

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze: czy oczywista i bezpośrednia sprzeczność z krajowym porządkiem publicznym – zgodnie z przywołanymi powyżej podstawowymi koncepcjami kulturowymi i prawnymi przyjętymi w państwie oraz podstawowymi zasadami prawa greckiego, które dotyczą samej istoty prawa do ochrony sądowej (art. 8 i 20 greckiej konstytucji, art. 33 greckiego kodeksu cywilnego oraz zasada ochrony tego prawa, określona w art. 176 i art. 173 ust. 1–3, art. 185, 205 i 191 greckiego kodeksu postępowania cywilnego [...]), a także art. 6 ust. 1 [europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności], w związku z czym możliwe jest

w takim przypadku odstąpienie od stosowania prawa Unii dotyczącego swobodnego przepływu orzeczeń sądowych, a brak uznania orzeczenia z powodu tej przeszkody jest zgodny z koncepcjami, które przyjmują i promują europejski punkt widzenia – stanowi w myśl art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001, zgodnie z wykładnią nadaną mu przez Trybunał, podstawę do tego, by uniemożliwić uznanie i wykonanie w Grecji wspomnianych wyżej (w pytaniu pierwszym) orzeczenia i postanowień wydanych przez sądy innego państwa członkowskiego (Zjednoczonego Królestwa)?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne

- 20 Co się tyczy stosowania *ratione loci* rozporządzenia nr 44/2001, niezależnie od wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii należy zauważyć na wstępie, że zgodnie z art. 67 ust. 2 lit. a) umowy o wystąpieniu w związku z jej art. 126 i 127 rozporządzenie nr 1215/2012 ma zastosowanie, w Zjednoczonym Królestwie oraz w państwach członkowskich w sytuacji dotyczącej Zjednoczonego Królestwa, do uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych w postępowaniach sądowych wszczętych przed zakończeniem okresu przejściowego, czyli przed dniem 31 grudnia 2020 r.
- 21 Wynika z tego, że przepisy dotyczące uznawania i wykonywania orzeczeń zawarte w rozporządzeniu nr 44/2001, które w chwili przyjęcia umowy o wystąpieniu zostało już uchylone i zastąpione przez rozporządzenie nr 1215/2012, mają również nadal zastosowanie na tych samych warunkach.
- 22 Ponieważ w niniejszej sprawie wyrok i postanowienia High Court zostały wydane w dniu 26 września 2014 r., rozporządzenie nr 44/2001 ma zastosowanie *ratione loci* do sporu w postępowaniu głównym.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 23 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 w związku z art. 45 ust. 1 owego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że sąd państwa członkowskiego może odmówić uznania i wykonania orzeczenia sądu innego państwa członkowskiego z powodu sprzeczności z porządkiem publicznym, jeżeli orzeczenie to stoi na przeszkodzie dalszemu prowadzeniu postępowania toczącego się przed innym sądem tego pierwszego państwa członkowskiego, w zakresie, w jakim przyznaje ono jednej ze stron tymczasowe odszkodowanie pieniężne z tytułu kosztów, jakie ponosi ona w związku ze wszczęciem tego postępowania, ze względu na to, że po pierwsze, przedmiot rzeczzonego postępowania jest objęty ugodą, należycie zawartą i zatwierdzoną przez sąd państwa członkowskiego, który wydał wspomniane orzeczenie, a po drugie, sąd pierwszego państwa członkowskiego, przed którym wszczęto sporne postępowanie, nie ma jurysdykcji na podstawie klauzuli przyznającej jurysdykcję wyłączną.
- 24 Rozporządzenie nr 44/2001 opiera się na zaufaniu, jakie państwa członkowskie pokładają nawzajem w swoich systemach prawnych i organach sądowych (wyrok z dnia 9 grudnia 2003 r., Gasser, C-116/02, EU:C:2003:657, pkt 72). W związku z tym, poza kilkoma ograniczonymi wyjątkami, takimi jak sprzeczność z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym

- wystąpiono o uznanie, o której mowa w art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001, rozporządzenie to nie zezwala na badanie jurysdykcji sądu przez sąd innego państwa członkowskiego (zob. podobnie wyroki: z dnia 27 kwietnia 2004 r., Turner, C-159/02, EU:C:2004:228, pkt 26; z dnia 10 lutego 2009 r., Allianz i Generali Assicurazioni Generali, C-185/07, EU:C:2009:69, pkt 29).
- 25 Tymczasem zakazanie stronie przez sąd, pod groźbą kary, w ramach anti-suit injunction, wszczęcia lub dalszego prowadzenia postępowania przed sądem zagranicznym skutkuje naruszeniem właściwości tego sądu zagranicznego do rozstrzygnięcia sporu. Jeśli bowiem zakazuje się w drodze nakazu powodowi wytoczenia takiego powództwa, należy stwierdzić istnienie ingerencji w jurysdykcję sądu zagranicznego, która jako taka jest niezgodna z tym rozporządzeniem (zob. podobnie wyroki: z dnia 27 kwietnia 2004 r., Turner, C-159/02, EU:C:2004:228, pkt 27; z dnia 10 lutego 2009 r., Allianz i Generali Assicurazioni Generali, C-185/07, EU:C:2009:69, pkt 34; a także z dnia 13 maja 2015 r., Gazprom, C-536/13, EU:C:2015:316, pkt 32).
- 26 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika zasadniczo, jak wskazano w pkt 14 niniejszego wyroku, że wyrok i postanowienia High Court, którego wyłączną jurysdykcję strony wybrały w ramach ugód, nie są skierowane bezpośrednio do sądów greckich i nie zakazują też formalnie prowadzenia postępowania toczącego się przed sądem odsyłającym. Wyrok i postanowienia High Court zawierają jednak motywy dotyczące, po pierwsze, naruszenia tych ugód przez spółki Starlight i OME oraz przez reprezentujące je osoby fizyczne, po drugie, sankcji, na jakie narażają się one w przypadku niezastosowania się do tego wyroku i tych postanowień, a po trzecie, jurysdykcji sądów greckich w odniesieniu do wspomnianych ugód. Ponadto ów wyrok i owe postanowienia zawierają również motywy odnoszące się do kar pieniężnych, na które narażone są spółki Starlight i OME, a także reprezentujące je osoby fizyczne, a w do szczególności do orzeczenia zasądzającego tymczasowe odszkodowanie, którego wysokość nie jest ostateczna i zależy od dalszego prowadzenia postępowania przed tymi sądami.
- 27 Z powyższego wynika, że – jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 38 opinii – wyrok i postanowienia High Court można zakwalifikować jako „quasi-anti-suit injunctions”. O ile bowiem wyrok i postanowienia High Court nie mają na celu zakazania stronie wszczęcia lub dalszego prowadzenia postępowania przed sądem zagranicznym, o tyle można uznać, że ich skutkiem jest co najmniej zniechęcenie spółek Starlight i OME oraz ich przedstawicieli do występowania do sądów greckich lub dalszego popierania przed nimi powództwa mającego ten sam przedmiot co powództwa wytoczone przed sądami Zjednoczonego Królestwa, czego ustalenie należy w każdym wypadku do sądu odsyłającego.
- 28 Nakaz, który miałby takie skutki, nie byłby zgodny, w świetle zasad przypomnianych w pkt 24 i 25 niniejszego wyroku, z rozporządzeniem nr 44/2001.
- 29 Jednakże sąd państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, nie może odmówić, bez podważania celu rozporządzenia nr 44/2001, uznania orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim tylko dlatego, że jego zdaniem w orzeczeniu tym niewłaściwie zastosowano prawo krajowe lub prawo Unii (wyroki: z dnia 28 kwietnia 2009 r., Apostolides, C-420/07, EU:C:2009:271, pkt 60; z dnia 16 stycznia 2019 r., Liberato, C-386/17, EU:C:2019:24, pkt 54).
- 30 Wynika z tego, że należy zbadać, czy sąd państwa członkowskiego może w ramach badania środka zaskarżenia skierowanego przeciwko stwierdzeniu wykonalności orzeczenia sądu innego państwa członkowskiego uchylić to stwierdzenie na tej podstawie, że wspomniane orzeczenie jest podobne do „quasi-anti-suit injunction”, które jest co do zasady niezgodne z rozporządzeniem nr 44/2001.

- 31 W tym względzie należy przypomnieć, po pierwsze, że art. 45 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi, iż odmowa stwierdzenia wykonalności lub uchylenie tego stwierdzenia mogą nastąpić tylko na podstawie jednej z przyczyn wymienionych w art. 34 i 35 wspomnianego rozporządzenia. Po drugie, art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 przewiduje w istocie, że orzeczenia nie uznaje się, jeżeli uznanie go byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie.
- 32 W odniesieniu do pojęcia „porządku publicznego”, o którym mowa w tym przepisie, Trybunał orzekł, że art. 34 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w sposób ścisły, ponieważ stanowi on przeszkodę w realizacji jednego z podstawowych celów tego rozporządzenia. Klauzula porządku publicznego zawarta w art. 34 pkt 1 tego rozporządzenia powinna być stosowana jedynie w wyjątkowych przypadkach (wyroki: z dnia 28 marca 2000 r., Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, pkt 21; z dnia 25 maja 2016 r., Meroni, C-559/14, EU:C:2016:349, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 33 Wprawdzie na mocy zastrzeżenia zawartego w tym przepisie państwa członkowskie mają, co do zasady, swobodę określania wymogów swojego porządku publicznego zgodnie z własnymi koncepcjami krajowymi, jednak wyznaczenie granic owego pojęcia następuje w drodze wykładni tego rozporządzenia (wyroki: z dnia 28 marca 2000 r., Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, pkt 22; z dnia 7 kwietnia 2022 r., H Limited, C-568/20, EU:C:2022:264, pkt 42).
- 34 Chociaż do Trybunału nie należy ustalenie, jakie elementy obejmuje porządek publiczny państwa członkowskiego, do niego jednak należy kontrola, w jakich granicach sąd państwa członkowskiego może powoływać się na to pojęcie, gdy odmawia uznania orzeczenia wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego (wyroki: z dnia 28 marca 2000 r., Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, pkt 23; z dnia 7 kwietnia 2022 r., H Limited, C-568/20, EU:C:2022:264, pkt 42).
- 35 W związku z tym powoływanie się na klauzulę porządku publicznego zawartą w art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 jest dopuszczalne jedynie w przypadku, gdy uznanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim naruszałoby w sposób niedopuszczalny porządek prawny państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, ponieważ naruszałoby jedną z zasad podstawowych. Zakaz kontroli merytorycznej orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim będzie przestrzegany, jeżeli naruszenie będzie stanowić oczywiste naruszenie normy prawnej uważanej za zasadniczą dla porządku prawnego państwa, w którym wystąpiono o uznanie, lub prawa uznanego za podstawowe w tym porządku prawnym (wyroki: z dnia 28 marca 2000 r., Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, pkt 37; z dnia 16 lipca 2015 r., Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, pkt 44).
- 36 Okoliczność, że oczywisty błąd popełniony przez sąd państwa pochodzenia dotyczy przepisu prawa Unii, nie zmienia przesłanek powołania się na klauzulę porządku publicznego w rozumieniu art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001. Do sądu krajowego należy bowiem zapewnienie z taką samą skutecznością ochrony praw ustanowionych w krajowym porządku prawnym i praw przyznanych przez porządek prawny Unii. Klauzula ta ma zastosowanie w ten sam sposób, jeżeli owo naruszenie prawa oznaczałoby, że uznanie danego orzeczenia w państwie, w którym wystąpiono o uznanie, powodowałoby oczywiste naruszenie zasadniczej normy prawnej porządku prawnego Unii, a zatem i porządku prawnego tego państwa członkowskiego (wyroki: z dnia 11 maja 2000 r., Renault, C-38/98, EU:C:2000:225, pkt 32; a także z dnia 16 lipca 2015 r., Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, pkt 48, 50).

- 37 W niniejszej sprawie wyrok i postanowienia High Court, które zgodnie z pkt 27 niniejszego wyroku można by uznać za „quasi-anti-suit injunctions”, ponieważ wywierają one pośrednio wpływ na dalsze prowadzenie postępowania wszczętego przed sądami innego państwa członkowskiego, nie są zgodne z ogólną zasadą wynikającą z orzecznictwa Trybunału, zgodnie z którą każdy sąd, do którego wniesiono sprawę, samodzielnie określa, na podstawie mających do niego zastosowanie przepisów, czy jest właściwy do rozstrzygnięcia wniesionego do niego sporu (zob. analogicznie wyroki: z dnia 10 lutego 2009 r., Allianz i Generali Assicurazioni Generali, C-185/07, EU:C:2009:69, pkt 29; z dnia 13 maja 2015 r., Gazprom, C-536/13, EU:C:2015:316, pkt 33).
- 38 Takie „quasi-anti-suit injunctions” naruszają zaufanie, jakie państwa członkowskie pokładają nawzajem w swoich systemach prawnych i organach sądowych, na którym to zaufaniu opiera się system podziału jurysdykcji w rozporządzeniu nr 44/2001 (zob. analogicznie wyrok z dnia 10 lutego 2009 r., Allianz i Generali Assicurazioni Generali, C-185/07, EU:C:2009:69, pkt 30).
- 39 W tych okolicznościach, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 53 opinii, z zastrzeżeniem ustaleń dokonanych przez sąd odsyłający, uznanie i wykonanie wyroku i postanowień High Court może być niezgodne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, w zakresie, w jakim mogą one naruszać podstawową zasadę w europejskiej przestrzeni sądowej opartej na wzajemnym zaufaniu, zgodnie z którą każdy sąd orzeka o swojej własnej jurysdykcji.
- 40 Ponadto ten rodzaj „quasi-anti-suit injunctions” może również naruszać prawo dostępu do sądu osoby, wobec której są one wydane. Jak zauważyła bowiem Komisja, gdy zasądza się w formie tymczasowego odszkodowania pieniężnego koszty ponoszone przez pozwanego w związku z wszczęciem postępowania toczącego się przed sądem państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, owo odszkodowanie utrudnia, a nawet uniemożliwia dalsze prowadzenie tego postępowania przez powoda.
- 41 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 w związku z art. 45 ust. 1 owego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, iż sąd państwa członkowskiego może odmówić uznania i wykonania orzeczenia sądu innego państwa członkowskiego z powodu sprzeczności z porządkiem publicznym, jeżeli orzeczenie to stoi na przeszkodzie dalszemu prowadzeniu postępowania toczącego się przed innym sądem tego pierwszego państwa członkowskiego, w zakresie, w jakim przyznaje ono jednej ze stron tymczasowe odszkodowanie pieniężne z tytułu kosztów, które ponosi ona w związku ze wszczęciem tego postępowania, ze względu na to, że po pierwsze, przedmiot rzeczzonego postępowania jest objęty ugodą, należycie zawartą i zatwierdzoną przez sąd państwa członkowskiego, który wydał wspomniane orzeczenie, a po drugie, sąd pierwszego państwa członkowskiego, przed którym wszczęto sporne postępowanie, nie ma jurysdykcji na podstawie klauzuli przyznającej jurysdykcję wyłączną.

W przedmiocie pytania drugiego

- 42 Pytanie drugie zostało zadane na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze. W związku z odpowiedzią udzieloną na pytanie pierwsze nie ma potrzeby udzielenia odpowiedzi na pytanie drugie.

W przedmiocie kosztów

- 43 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 34 pkt 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych w związku z art. 45 ust. 1 owego rozporządzenia

należy interpretować w ten sposób, że:

sąd państwa członkowskiego może odmówić uznania i wykonania orzeczenia sądu innego państwa członkowskiego z powodu sprzeczności z porządkiem publicznym, jeżeli orzeczenie to stoi na przeszkodzie dalszemu prowadzeniu postępowania toczącego się przed innym sądem tego pierwszego państwa członkowskiego, w zakresie, w jakim przyznaje ono jednej ze stron tymczasowe odszkodowanie pieniężne z tytułu kosztów, które ponosi ona w związku ze wszczęciem tego postępowania, ze względu na to, że po pierwsze, przedmiot rzonego postępowania jest objęty ugodą, należycie zawartą i zatwierdzoną przez sąd państwa członkowskiego, który wydał wspomniane orzeczenie, a po drugie, sąd pierwszego państwa członkowskiego, przed którym wszczęto sporne postępowanie, nie ma jurysdykcji na podstawie klauzuli przyznającej jurysdykcję wyłączną.

Podpisy